

Rakentajain kalenterin 100 vuotta Suomea rakentamassa - taustatietoa kalenterin historiasta

Rakentajain kalenterin 100. vuosikerta ilmestyy marraskuussa 2016. Kalenteri on ollut mukana rakentamassa Suomea ja myös vaikuttamassa rakennusalan kehitykseen koko itsenäisyyden ajan. Kalenteri on välittänyt ammattilaisille ja opiskelijoille arvokasta tietoa niin tekniikasta, materiaaleista kuin alan ihmisistä ja tapahtumistakin.

Ensimmäiset kalenterit 1910-luvulla kertoivat kuka kukin on rakennusalalla

Ensimmäinen Rakentajain kalenteri vuodelle 1917 syntyi tarpeesta luoda vuosittain ilmestyvä matrikkeli Suomessa toimivista rakennusteknikoista sekä valtion palveluksessa olevista rakennusmestareista. Niinpä Suomen rakennusmestari liitto päätti 11. vuosikokouksessaan Helsingissä 1916 alkaa toimittaa Rakentajain kalenteria. Kustantaminen annettiin juuri perustetun Rakentajain Kustannusosakeyhtiön toimeksi. Alusta alkaen kalenterissa on ollut rakennusmestareiden luettelon lisäksi mukana myös arkkitehdit ja insinöörit.

Kalenterin toisena päätehtävänä alusta alkaen on ollut ajantasaisten teknisten taulukoiden ja muun käsikirjatiedon julkaiseminen. Kolmantena päätehtävänä on ollut rakennusteknisten yleistajuisten artikkelien välittäminen lukijakunnalle.

Säännökset ja normit mukaan 1920-luvulla

Kaksikymmentäluvun aikana kalenteri kasvoi alkuperäisestä 273 sivusta noin 400 sivuiseksi. Sivumäärä kasvoi erityisesti teknisessä osassa, jossa julkaistiin taulukkoaineistoja ja artikkeleita. Varhain tulivat mukaan myös säännökset ja normit. Rakentajain kalenteri seurasi aina valppaasti kehitystä rakennusalalla, mm. betonin syrjäyttäessä puun ja teräs-tiilirakenteet kerrostalojen välipohjissa. Koneteknistä perustietoa sekä piirustusmerkintöjä julkaistiin myös.

Teollinen tuotanto alkaa ja näkyvä kalenterissa 1930-luvulla

30-luvun funktionalismin aate ei välittömästi näkynyt kalenterin ulkoasussa, mutta sisällössä tapahtui muutoksia, kun tekninen osa jaettiin kahtia erottamalla asetus- ja määräysosio muusta teknisestä aineistosta. Rakennusalan kehitys näkyi rakennustarvikkeiden ilmoitusten lisääntymisenä ja hinnasto-osan laajenemisena. Näissä esiteltiin uusia rakennusmateriaaleja, kuten lasitiiliä ja kipsilevyjä. Sähköliedet ja jääkaapit tulivat valmistuotteina markkinoille. Rakennusala oli 30-luvulla siirtymässä teolliseen tuotantoon, mutta myös tiedollisella tasolla tapahtui kehitystä, jota kalenteri jakoi taulukkoina ja artikkeleina.

Kalenteri ilmestyy läpi sotavuosien ja osallistuu aktiivisesti jälleenrakentamiseen

Sodan alla tuli tärkeäksi rakentaa väestönsuojia, joista oli vuoden 1940 kalenterissa julkaistu viranomaismääräyksen kaltainen laaja ohjeisto artikkelina. Rakentajain kalenteri ilmestyi kaikkina sotavuosinakin keskeytyksettä ja rakennustekniikka kehittyi sodasta huolimatta.

50-luvulle tultaessa Rakentajain kalenteri oli saavuttanut vakiintuneen aseman rakennesuunnittelun oppi- ja käsikirjana, jota suositeltiin rakennusinsinööri- ja arkkitehtiopiskelijoille välttämättömänä käsikirjana. 50-luvun kalenteria hallitsi betonitekniikka. Artikkelipuolella näkyi öljylämmityksen tulo, vaikka vieläkin annettiin ohjeita lämmitysünien mitoituksesta – jotka toisaalta nykyään ovat taas suosittuja lisälämmitysmenetelmiä.

Rakentamisen hulluina vuosina 1960-1980-luvuilla tarvittiin paljon uusia asiantuntijoita alalle

Rakentamisen hulluina vuosina 1960-1980-luvuilla rakennusalalle koulutettiin aikaisempaa moninkertainen asiantuntijajoukko, mikä myös näkyi kalenterin hakemisto-osuuden kasvussa – 1950-luvun alun parista sadasta sivusta 1990-luvun alun yli 600 sivuun. Samoin kalenterin tekniset osat – taulukot, säännökset, artikkelit ja hinnastot - kasvoivat samassa suhteessa. Tekniset osat kasvoivat jopa niin laajoiksi, että kalenteri jaettiin kahtia käsikirjaosaksi ja hakemisto-osaksi.

1990-luvulla kalenteri on paperisena laajimmillaan

1991 Rakennustieto Oy osti Rakentajain Kustannus Oy:n ja siitä tuli Rakentajain kalenterin kustantaja, yhdessä Rakennusmestarien keskusliiton RKL:n ja Rakennustietosäätiö RTS:n kanssa. Tässä vaiheessa kalenterissa oli kaksi osaa ja sivuja yhteensä lähes 2000. Kalenterin grafiikkaa on uudistettu 1993 mm. muuttamalla koko A5:stä B5:een ja tekstin kokoa suurennettiin luettavuuden parantamiseksi. 2001 liitettiin henkilöstöhakemisto-osa mukaan CD:llä.

Kalenteri digitalisoituu 2000-luvulla

Rakentajain kalenterin kehitys on jatkunut koko 2000- ja 2010-luvun. Nykyään kalenterilla on oma verkkosivu, jossa julkaistaan aiempien vuosien artikkeleita sekä se ilmestyy e-kirjana. Artikkelit käsittelevät edelleen ajankohtaisia aiheita, joita laaja ja monialainen käyttäjäjoukko voi arkityössään tai opinnoissaan tarvita. Uudella tekniikalla ja rakennusalan kehityssuunnilla on keskeinen rooli kalenterin sisällössä. Itse kalenterikin Rakentajain kalenterista vielä löytyy, vaikka sen rooli on vain nimellinen.

Rakentajain kalenteri on ilmestynyt jo 100 kertaa mutta edelleen se on vireä, teoriaa ja käytäntöä yhdistelevä, kokemuksia ja tutkimuksia jakava sekä ajatuksia ja näkemyksiä omalla, hyvään rakentamiseen kannustavalla tavallaan esittelevä teos – oiva esimerkki kestävästä arvoista.

Lähde: Rakennustiedon historiikki, toim. Martti Tiula. Rakennustieto Oy, Rakennustietosäätiö RTS, 2002